

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Oeconomia humanorum actuum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

instinctus DEI (ita appellat S. D. motionem divinam) supplet influxum, quo voluntas seipsam applicat ad operandum: sed ille influxus non est tantum moralis, sed physicus: ergo etiam illa prima motio & influxus DEI. Tertiò: quia præmotio, quâ DEUS cetera causa prima causas secundas ad operandum determinat, est physica: sed ista DEI motio est talis præmotio: ergo.

Sequitur secundò: DEUM ad primam volitionem non tantum concurrere concursu generali, sed etiam speciali: quia tunc est concursus specialis, quando in nullam aliam causam motentem & applicantem effectus reducitur: sed prima volitio non potest reduci in aliam causam quam DEUM: ergo DEUS specialiter causat primam motionem voluntatis. Unde

Sequitur tertiò. Primum actum voluntatis semper esse bonum: quia DEUS non potest esse specialis author actus mali, prout supra in tract. de ang. fuit dictum. Nec obest, quòd homo in primo instanti usus rationis aliquando peccet, non enim peccat in primo instanti initiato usus

rationis, sed completivo. Ut ibidem explicui.

Sequitur quartò. Illam DEI motionem nullam inferre necessitatem; quia, ut inquit S. D. q. 10. a. 4. ad 1. *voluntas divina non tantum se extendit, ut aliquid fiat per rem, quam movet, sed ut etiam eo modo fiat, quo congruit nature ipsius.*

Sequitur quintò. Illam primam volitionem, ad quam DEUS specialiter movet, esse de bono ut sic: prout docet S. D. q. 9. a. 6. ad 3. *DEUS, inquit, movet voluntatem hominis, sicut universalis motor ad universale objectum voluntatis, quod est bonum: & sine hac generali motione homo non potest aliquid velle &c.*

Dices: Si DEUS movet ut motor universalis, ergo non ut causa specialis. Resp. DEUS ad mentem S. Doctoris movet ut motor universalis, universalitate sui, qui nempe est amor boni in communi & universaliter sumpti communis omnibus hominibus, concedo; universalitate causalitatis, prout motor universalis denotatur à concursu cum omni physica causalitate causæ secundæ, sic nego.

ARTICULUS IV.

Quenam sit coordinatio actuum humanorum?

SUMMARIUM.

1. Tres actus voluntatis circa finem.
2. Tandem circa media ad finem.
3. Simplex complacentia.
4. Efficax intentio.
5. Consilium.
6. Consensus.
7. Electio.
8. Imperium practicum intellectus.
9. Usus.
10. Fructio.
11. In brutis nulla intentio & consilium.
12. De speculabilibus non est consilium.
13. Neque de certis.
14. In DEO consilium datur tantum quoad sententiam de agendis.
15. Angelis convenit consilium quoad inquisitionem in supernaturalibus.
16. Eodem actu possunt attingi finis & media.

§. I.

Oeconomia humanorum actuum.

Voluntatis actus, diversis actibus intellectus intermixti, alii sunt circa finem, alii sunt circa media ad finem. Tres sunt circa finem, videlicet *simplex volitio, intentio, fructio*; quia tot diversis modis voluntati finis objici potest. Nam primò finis vel præcisè ratione bonitatis cognita movet voluntatem, & sic terminat simplicem volitionem: quia simpliciter actus potentia est in id, quod est secundum se objectum potentia: hoc autem est bonum propter se volitum. Secundò finis objici potest voluntati sub formali ratione finis, prout est ratio volendi media; sicque terminat intentionem. Tertiò potest esse objectum voluntatis tanquam obtentus & præteritus, quo modo terminat actum delectationis & gaudii, qui, si sit de fine perfecto & ultimo, propriè vocatur fructio.

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

Tres sunt pariter actus voluntatis circa media ad finem: *consensus, electio, & usus*. Vel enim voluntas in intentione amplectitur media per intellectum proposita simpliciter & absolute absque comparatione vel assumptione unius mediæ præ alio: vel amplectitur cum tali comparatione & assumptione. Si primum, dicitur consensus; si secundum, dicitur propriè electio: vel tandem impellit & applicat in executione potentia sibi subditas ad ponenda media: & hæc applicatio dicitur usus.

Ut porro perspicitur meliùs natura istorum actuum, & ordo, quem in iis voluntas tenet, primam finis cognitionem sequitur *simplex volitio*, quæ sæpe voluntas, & simplex complacentia vocatur; actus inefficax, quo *virtus & in hæse probatur; pietas laudatur, & alget*: ipsique improbi virtutis pulchritudinem demirantur, nec tamen ad illam prosequendam efficaciter permoventur. Rectè describitur: Actus complacentiæ, quo voluntas amat finem secundum se, sine ordine ad media.

Secundò: Repræsentationem cum ordine ad media consequitur *efficax intentio finis*, quæ est actus voluntatis tendens in finem, ut est ratio volendi media, seu quatenus est æquebilis per illa. Unde in intentione finis ipsa quoque media virtualiter appetuntur. Et quanquam SS. PP. in modo loquendi videntur aliquando intentionem actibus intellectus annumerare, uti cum Bernardus inquit, *affectio in voluntate, intentio in ratione consistit*, hoc tamen non est intelligendum subjective, sed præsuppositivè, quia intentio actum intellectus præsupponit; vel aliquando metaphorice, quòd, sicut attentio rationis dirigit operationes, ita intentio voluntatis bonitatem, aut malitiam deriver in humanas actiones.

Intentio prædicta determinat rationem ad consilium.

sultandum de mediis, unde sequitur consilium, quod est discursus rationis practicae inquirentis media ad obtinendum finem, ac de eorum convenientia iudicantis. Unde consilium completum & perfectum non tantum inquisitionem, sed etiam iudicium & sententiam de agendis complectitur. ideo sicut ad discursum speculativum concurrunt duplex virtus intellectualis, scilicet intelligentia quoad principia, & scientia quoad conclusionem; sic ad practicum discursum & consultationem concurrunt duae virtutes, eubulia, quae ad bene consiliandum & inquirendum de mediis conducit; deinde synesis, seu gnomo, quae de mediis convenientia fert sententiam.

6. **CONSILIO** succedit consensus approbans media, eaq; acceptans tanquam conducentia ad finem praeventum. Porro consensus late potest & stricte accipi. Si late accipitur, significat quemcunque actum voluntatis, quo objectum a voluntate propositum liberè acceptatur; unde in hoc sensu consensus etiam haberi potest circa finem bonum vel malum, & absque hoc consensu nunquam peccatur. Stricte hoc loco accipitur, pro acceptatione mediorum, quae intellectus per consultationem praeviam amplectenda proposuit, & describitur à S. D. q. 15. a. 3. Applicatio appetitui motus ad determinationem consilii h. e. actus voluntatis, quo acceptantur media ab intellectu consiliata.

7. Possunt autem per consultationem media triplici modo amplectenda proponi: primò ut unicum medium; vel secundò simul plura media sine comparatione; tertio ut cum comparatione ad unicum represententur, & feratur sententia, quodnam ex illis sit conducentius ad finem: si primo & secundo modo, tunc propriè est contentus; si tertio modo, qui priorem consequitur, tunc propriè est electio, quae rectè definitur, affectus rationalis, quo voluntas unum medium praè alio acceptat in ordine ad finem: ubi indicatur primò, quod electio sit actus elicitus voluntatis, quippe quae sit motus voluntatis in bonum, in quo maximè resplendet libertas actualis, & ratione cuius dantur in voluntate habitus electivi: & secundò, quòd sit circa media, quia sequitur consultationem de mediis. Tertio, quòd sit acceptatio unius medii praè altero, in quo discernitur à consensu, qui simpliciter acceptat media, nec specialem comparationem rationis inter media connotat. Ex quo etiam facile inferes, nec consensum; nec electionem reperiri in brutis, quippe quae consilio, & mediorum quàm talium cognitione sunt destituta. Et istis quidem actibus ordo intentionis absolvitur.

8. Sequitur ordo executionis, in quo efficax electio unius, vel plurium mediorum applicat intellectum ad actum imperii, quo intimatur executio mediorum, vocaturque imperium monasticum; quod ad mentem S. D. rectè definitur, quòd sit *praeceptiva intimatio cum motione quadam*, alicujus operis faciendi. Ubi indicatur primò, quòd actus imperii pertineat ad intellectum; secundò, quòd distinguatur ab actu iudicii, quia non intumat objectum voluntati per modum consilii, aut sententiae; sed per modum praècepti, estque actus intellectus practici per verba imperativi modi, *fac hoc*, exprimi solitus.

Tertio, quòd sit efficax ad movendam voluntatem efficaciam derivatam & participatam ab actu electionis praesupposito. Unde non sufficit ad operationem recta inquisitio & iudicium intellectus, dicente illo: *video meliora, probūq; Deverius, ignior*. sed, cum nova plerumque in executione difficultas opponat, opus est speciali actu intellectus, qui executionem imperet, & voluntatem ad usum determinet.

Est igitur usus actum imperii subsequens, de genere usus activi non passivi, actus, quo voluntas applicat, & movet subjectas potentias ad executionem mediorum. Ubi primò intelligitur usum pertinere ad voluntatem, quippe cuius est subjectas potentias movere quoad executionem, in ordine ad affectualem sui finem. Intelligitur etiam, distingui à consensu & electione, qui isti actus respiciunt media, prout luntia in electione, junguntque voluntatem cum objectum affectivè habito: usus verò respicit media prout sunt in executione, jungitque voluntatem cum volito in esse reali.

Tandem ordinem executionis claudit fruitio, quae est voluntatis quies in fine obtento, estque pro suavi delectationis experimento in quovis fine obtento sumatur, veluti Sap. 2. *Venite, fruamur bonis*. Rom. 5. *Si vobis primum ex parte fuerit suero*, accipitur latiori sensu: si verò iuratur pro gaudio & quiete in ultimo fine possessum propriè fruitio dicitur. De qua supra de gaudio & fruitione Beatorum, in disp. de Beatitudine, aliqua diximus.

§. II. Corollaria.

Colliges primò. In brutis non esse intentionem, neque consilium; quia in ipsis nec est formalis cognitio finis, neque inquisitio, nec cognitio de convenientia mediorum cum fine.

Colliges secundò. Quamvis de speculabilibus detur inquisitio, non tamen dari consilium; quia consilium ex nominis impositione & moralium Philosophorum placito non est nisi de agendis. De credendis tamen potest esse consilium, quia fides piam motionem voluntatis includit, nec est solum speculativa, sed practica.

Colliges tertio. Consilium non esse nisi de clarijs, cum de iis, quae certa ac determinata sunt, vana sit quaestio.

Colliges quarto. In DEO non esse consilium, quoad inquisitionem, sed solummodò quoad certissimum iudicium & sententiam de agendis, quo sensu dicitur *omnia operari secundum consilium voluntatis suae*. Eph. 1. Et S. D. 1. p. 1. a. 1. ad 1. *Ipsa ratio rerum agendarum cognoscitur in DEO dicitur, non propter inquisitionem, sed propter certitudinem cognitionis, ad quam consilium inquirendo devenirent.*

Colliges quinto. Angelis convenire consilium etiam quoad inquisitionem [tamen absque delectatione] in supernaturalibus, quorum non habent plenam notitiam, ut insinuat li. 6. & Plal 23. *Quis est qui venit de Edom? Quis iste Rex gloria?*

Colliges sexto. Fieri posse, ut uno realitatis actu voluntas tendat in finem & in media, quoad